

Ба шурои диссертациони 6D.KOA-079-и назди Институти фалсафа ва сиёсатшиносии ба номи А. Баҳоваддинови АМИТ (734025, ш.Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 33)

Такризи

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович дар мавзуи «Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми геополитикии ҷаҳони муосир» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои сиёсӣ аз рӯи ихтисоси 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мавзӯ, объекту предмет, мақсаду вазифаҳо ва натиҷаҳои диссертатсияи Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович дар мавзуи «Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми геополитикии ҷаҳони муосир» ба доираи масъалаҳои шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.6.4. Проблемаҳои сиёсии муносибатҳои байналмилалӣ, инкишофи глобалӣ ва минтақавӣ мутобиқат менамоянд. Дар таҳқиқот қонуниятҳои ташаккул ва таҳаввули низоми геополитикии ҷаҳон, таъсири ҷаҳонишавию ҳамгироии минтақавӣ, механизмҳои ташаккули манфиатҳои геополитикии давлатҳо ва тағйирёбии таносуби қудрат дар муносибатҳои байналмилалӣ мавриди таҳлилу омӯзиш қарор гирифтаанд.

Ҳамзамон, дар диссертатсия нақшу мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар равандҳои минтақавию глобалӣ, таъсири омилҳои дохилию беруна ба сиёсати хориҷии кишвар, мавқеи Россия ва Чин дар Осиёи Марказӣ, ҳамкориҳои Тоҷикистону Россия ва дурнамои ҳифзи манфиатҳои геополитикии ҷумҳурӣ баррасӣ шудаанд.

Мубрамии мавзуи таҳқиқоти Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович, пеш аз ҳама, аз зарурати дарки илмӣ мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми мураккаб ва пайваста тағйирёбандаи геополитикии ҷаҳон бармеояд. Пас аз ғурупошии низоми дуқутба муносибатҳои байналмилалӣ ба марҳалаи нави таҳаввул ворид гардида, дар баробари тағйир ёфтани таносуби қудрат, марказҳои нави таъсиррасонӣ ва шаклҳои гуногуни рақобату ҳамкорӣ ба вучуд омаданд. Дар чунин шароит манфиатҳои геополитикӣ мазмуни нав касб намуда, ҳифзи онҳо ба яке аз самтҳои асосии сиёсати хориҷии давлатҳо табдил ёфтааст.

Мубрамияти таҳқиқот барои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо хусусиятҳои мавқеи ҷуғрофӣ ва муҳити минтақавӣ он алоқамандии бевосита дорад. Ҳамсарҳадӣ бо Афғонистон ва Ҷумҳурии Мардумии Чин, ҷойгиршавӣ дар минтақаи бархӯрди манфиатҳои қудратҳои ҷаҳонӣ, мавҷудияти захираҳои бузурги обию энергетикӣ ва имкониятҳои транзитӣ ба кишвар аҳаммияти махсуси геостратегӣ мебахшанд. Дар баробари ин, таҳдидҳои терроризму экстремизм, қочоқи маводи мухаддир,

ноустувории вазъи Афғонистон ва рақобати геополитикӣ дар Осиёи Марказӣ зарурати таҳкими амнияти миллӣ ва пешбурди сиёсати хориҷии мутавозинро тақозо менамоянд.

Аҳаммияти мавзуъ инчунин дар он ифода меёбад, ки мавқеи геополитикии давлат танҳо аз ҷойгиршавии ҷуғрофӣ он вобаста набуда, ба устувории сиёсӣ, иқтисодӣ, самаранокии робитаҳои хориҷӣ ва қобилияти ҳифзи манфиатҳои миллӣ низ алоқаманд мебошад. Ҷумҳурии Тоҷикистон баъди ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ ва барқарор намудани сулҳу ваҳдати миллӣ тадричан мавқеи худро дар муносибатҳои байналмилалӣ устувор гардонид, тавассути сиёсати «дарҳои кушода», густариши робитаҳои байнидавлатӣ ва иштирок дар созмонҳои минтақавию байналмилалӣ доираи ҳамкориҳои хориҷии худро васеъ намудааст. Аз ин рӯ, таҳлили илмӣ марҳалаҳои ташаккули мавқеи байналмилалӣ кишвар ва муайян намудани имкониятҳои минбаъдаи таҳкими он аҳаммияти назариявӣ амалӣ дорад.

Дар диссертатсия мавқеи Тоҷикистон дар иртибот бо тағйироти низоми геополитикии ҷаҳон, таъсири ҷаҳонишавӣ ҳамгироии минтақавӣ, фаъолияти Россия ва Чин дар Осиёи Марказӣ, рушди ҳамкориҳои Тоҷикистону Россия ва ташаккули манфиатҳои геополитикии ҷумҳурӣ баррасӣ гардидааст. Чунин тарзи масъалагузорӣ имкон медиҳад, ки Тоҷикистон на танҳо ҳамчун объекти таъсири равандҳои беруна, балки ҳамчун субъекти дорои манфиат ва афзалиятҳои мустақили сиёсати хориҷӣ арзёбӣ карда шавад. Ҳамин тариқ, интихоби мавзуи диссертатсия саривақтӣ ва аз ҷиҳати илмӣ асоснок мебошад. Натиҷаҳои таҳқиқот барои муайян намудани роҳҳои ҳифзи манфиатҳои геополитикии Ҷумҳурии Тоҷикистон, таҳкими мавқеи байналмилалӣ кишвар ва мутобиқ намудани сиёсати хориҷии он ба дигаргуниҳои муҳити минтақавӣ ҷаҳонӣ аҳаммияти муҳим доранд.

Дарачаи навгонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод мешаванд. Арзёбии натиҷаҳои диссертатсия нишон медиҳад, ки навгонии илмӣ таҳқиқот аз коркарди масъалаҳои назариявӣ ва таҳлили хусусиятҳои воқеии мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми геополитикии ҷаҳонӣ муосир иборат мебошад. Муаллиф тағйироти сохтории муносибатҳои байналмилалӣ баъди аз байн рафтани низоми дуқутба омӯхта, таъсири онҳоро ба рушди афкори геополитикӣ ва пайдоиши равишҳои нави таҳқиқотӣ муайян намудааст. Дар ин замина қонуниятҳо ва марҳалаҳои ташаккули манфиатҳои геополитикии субъектҳои сиёсати ҷаҳонӣ, шароити татбиқ ва воситаҳои ҳифзи онҳо мавриди коркарди илмӣ қарор гирифтаанд.

Ҷанбаи дигари навгонии диссертатсия ба муайян намудани хусусиятҳои иштироки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар равандҳои геополитикии минтақавӣ

ҷаҳонӣ алоқаманд аст. Муаллиф тағйирёбии мақом ва имкониятҳои байналмилалӣ кишварро аз марҳалаи мураккаби ҷанги шаҳрвандӣ то давраи таҳкими давлатдорӣ миллӣ ва густариши сиёсати хориҷӣ мустақил пайгирӣ намудааст. Дар натиҷа, сулҳу суботи сиёсӣ, тавсеаи муносибатҳои байналмилалӣ ва иштироки Тоҷикистон дар ҳамкориҳои минтақавӣ ҳамчун заминаҳои асосии устувор гардидани мавқеи геополитикӣ кишвар арзёбӣ шудаанд.

Дар доираи таҳқиқ ҷойгоҳи Россия ва Чин дар равандҳои геополитикӣ Осиёи Марказӣ аз нуқтаи назари манфиатҳо ва афзалиятҳои минтақавӣ онҳо баррасӣ гардидааст. Аҳамияти ҳамкориҳои Тоҷикистону Россия барои таъмини амнияти минтақа ва таҳкими имкониятҳои геополитикӣ Тоҷикистон муайян карда шуда, таъсири тағйироти муҳити минтақавӣ ба сиёсати хориҷӣ ҷумҳурӣ нишон дода шудааст. Ҳамзамон, муаллиф заминаҳои ташаккули манфиатҳои геополитикӣ Ҷумҳурии Тоҷикистонро ошкор намуда, вобастагии татбиқи онҳоро аз иқтисодӣ дохилии давлат, фаъолияти байналмилалӣ ва қобилияти мутобикшавӣ ба низоми нави ҷаҳонӣ асоснок кардааст.

Нуқтаҳои илмӣ ба ҳимоя пешниҳодгардида натиҷаҳои асосии таҳқиқотро дар шакли низоми ягона ифода менамоянд. Дар нуқтаи аввал имкониятҳои назарияҳои геополитикӣ барои омӯзиши сиёсати хориҷӣ, таъсири омилҳои ҷуғрофӣ ҳудудӣ ба қарорҳои сиёсӣ ва рафтори байналмилалӣ давлатҳо асоснок шудаанд. Нуқтаи дуюм марҳалаҳои ташаккули манфиатҳои геополитикӣ, дарки ниёзҳои бунёдӣ, шинохти ҳадафҳо ва татбиқи амалии онҳоро фаро гирифта, барҳӯрди ҷунин манфиатҳоро ҳамчун омили тағйирдиҳандаи фазаи сиёсии ҷаҳон арзёбӣ менамояд. Дар нуқтаи сеюм таъсири ҷаҳонишавӣ ва ҳамгироии минтақавӣ ба тағйирёбии сохтори геополитикӣ ҷаҳон ва фаъл гардидани марказҳои нави қудрат нишон дода шудааст. Нуқтаи чорум бошад, бевосита ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бахшида шуда, дар он мавқеи ҷуғрофӣ, сиёсати дохилию хориҷӣ, имкониятҳои иқтисодӣ ва муносибатҳои байналмилалӣ ҳамчун омилҳои муайянкунандаи мақоми геополитикӣ кишвар арзёбӣ гардидаанд. Муаллиф ба таври асоснок ҳифзи манфиатҳои геополитикиро яке аз шартҳои муҳими таҳкими истисқолияти давлатӣ, амнияти миллӣ ва мавқеи Тоҷикистон дар низоми байналмилалӣ мешуморад.

Дар маҷмӯъ, натиҷаҳои илмӣ диссертатсия аз таҳлили пайдарпайи масъалаҳои назариявӣ ва воқеияти геополитикӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон бармеоянд. Нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшуда бо мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот робитаи мантиқӣ дошта, муҳтавои бобҳо ва ҳулосаҳои асосии диссертатсияро инъикос менамоянд. Аз ин рӯ, дараҷаи нағсонии натиҷаҳои бадастомадаро барои рушди таҳқиқоти сиёсии масъалаҳои геополитика, муносибатҳои байналмилалӣ ва муайян намудани роҳҳои таҳкими мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дорои аҳамияти назариявӣ амалӣ арзёбӣ намудан мумкин аст.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия истифодаёфта. Дарачаи асоснокии натиҷаҳои диссертатсия аз пайдарпайии мантикии таҳқиқот ва робитаи мустақими байни масъалаҳои назариявӣ, таҳлили равандҳои геополитикии ҷаҳони муосир ва арзёбии мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон бармеояд. Муаллиф аз таҳқиқи назарияҳо ва концепсияҳои геополитикӣ ба муайян намудани механизмҳои ташаккули манфиатҳои геополитикӣ гузашта, сипас таъсири ҷаҳонишавӣ, ҳамгироии минтақавӣ ва тағйироти низоми байналмилалиро бо дарназардошти мавқеи Тоҷикистон мавриди баррасӣ қарор додааст. Чунин пайдарпайӣ имкон додааст, ки хулосаҳои ниҳой дар асоси натиҷаҳои ҳар як марҳалаи таҳқиқ ташаккул дода шаванд.

Пояи сарчашмавии диссертатсия аз таҳқиқоти муҳаққиқони ватаниву хориҷӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, паёмҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳуҷҷатҳои расмӣ, маводи созмонҳои байналмилалӣ минтақавӣ ва захираҳои иттилоотии марбут ба мавзӯ иборат мебошад. Муқоиса ва ҷамъбасти маълумоти сарчашмаҳои гуногун ба муаллиф имконият додааст, ки тағйироти низоми геополитикии ҷаҳон, хусусиятҳои фаъолияти субъектҳои асосии сиёсати ҷаҳонӣ ва таҳаввули мавқеи байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистонро бо дарназардошти омилҳои дохилию беруна арзёбӣ намояд. Интихоби методҳои диалектикӣ, системавӣ, муқоисавӣ ва сохторию функционалӣ ба хусусияти масъалаҳои таҳқиқшаванда мувофиқ мебошад. Равиши диалектикӣ барои ошкор намудани тағйирпазирӣ ва зиддиятҳои равандҳои геополитикӣ, методи системавӣ барои муайян кардани робитаи байни унсурҳои низоми байналмилалӣ, таҳлили муқоисавӣ барои арзёбии мавқеъ ва манфиатҳои субъектҳои сиёсати ҷаҳонӣ ва методи сохторию функционалӣ барои муайян намудани нақши ҷузъҳои асосии низоми геополитикӣ истифода гардидаанд. Ҷамбастагии ин методҳо ба таҳлили масъала аз дидгоҳҳои гуногун ва санҷиши мантикии натиҷаҳои бадастомада мусоидат намудааст.

Хулосаҳои диссертатсия мазмунӣ натиҷаҳои дар бобҳо ҳосилшударо ҷамъбаст намуда, ба мақсад ва вазифаҳои гузошташуда ҷавоб медиҳанд. Тавсияҳои пешниҳодгардида ба таҳкими мавқеи байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҳифзи манфиатҳои геополитикии кишвар, густариши ҳамкориҳои минтақавӣ, идома додани сиёсати хориҷии бисёрсамта ва истифодаи имкониятҳои иқтисодӣ дипломатӣ равона шудаанд. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар интишороти илмӣ муаллиф инъикос ёфта, дар ҳамоишҳои илмӣ мавриди муаррифӣ қарор гирифтаанд. Маҷмуи омилҳои зикршуда аз далелнокӣ, эътимоднокӣ ва мутобиқати хулосаю тавсияҳои диссертатсия ба муҳтавои таҳқиқоти анҷомёфта шаҳодат медиҳад.

Сохтор ва муҳтавои асосии диссертатсия. Сохтори кори диссертатсионӣ бо мантиқи масъалагузорӣ ва ҳадафи ниҳоии таҳқиқот мутобиқ буда, гузариши

пайдарпайро аз баррасии асосҳои назариявии геополитика ба таҳлили мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва муайян намудани дурнамои ҳифзи манфиатҳои он таъмин менамояд. Муқаддима ва се боби диссертатсия аз ҷиҳати мазмун бо ҳам алоқаманд буда, масъалаҳои пешбининамудаи мақсаду вазифаҳои таҳқиқотро фаро мегиранд. Дар муқаддима зарурати омӯзиши мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми геополитикии ҷаҳони муосир асоснок карда шуда, вазъи таҳқиқи масъала дар адабиёти илмии ватаниву хориҷӣ арзёбӣ гардидааст. Муаллиф мақсаду вазифаҳо, объект ва предмети таҳқиқотро муайян намуда, фарзияи илмӣ, заминаҳои назариявӣ методологӣ, наwgонии натиҷаҳо ва нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшавандаро баён кардааст. Муқаддима тасаввуроти мукамалро оид ба самти таҳқиқот фароҳам оварда, заминаи омӯзиши минбаъдаи масъалаҳоро ба вучуд меорад.

Боби якуми диссертатсия – *«Масъалаҳои назариявӣ методологии ташаккули низоми геополитикии ҷаҳон»* хусусияти концептуалӣ дошта, дар он рушди назарияҳои геополитикӣ ва имкониятҳои маърифатии онҳо дар омӯзиши муносибатҳои байналмилалӣ баррасӣ шудаанд. Муаллиф моҳияти манфиатҳои геополитикӣ, омилҳои ташаккул ва хусусияти тағйирёбии онҳоро дар муҳити байналмилалӣ таҳлил намуда, ҳифзи чунин манфиатҳоро ҳамчун омили таъсиррасон ба рафтори давлатҳо ва дигаргуншавии фазои сиёсии ҷаҳон арзёбӣ кардааст. Натиҷаҳои ин боб ҳамчун асоси назариявӣ барои таҳлили мавқеи геополитикии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бобҳои минбаъда хизмат менамоянд.

Дар боби дуюми диссертатсия – *«Ҷаҳонишавӣ ва мавқеи геополитикии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити муосир»* робитаи байни тағйироти фарогири ҷаҳонӣ ва таҳаввули мақоми байналмилалӣ кишвар мавриди омӯзиш қарор гирифтааст. Таъсири ҷаҳонишавӣ ва ҳамгирии минтақавӣ ба сохтори муносибатҳои байналмилалӣ арзёбӣ гардида, имкониятҳо ва маҳдудиятҳои аз ин равандҳо бармеомада нишон дода шудаанд. Дар идома, муаллиф ташаккули мавқеи геополитикии Тоҷикистонро дар давраи соҳибистиклолӣ бо барқарор гардидани сулҳу субот, таҳкими давлатдорӣ, татбиқи сиёсати хориҷии мустақил ва густариши муносибатҳои байналмилалӣ алоқаманд намудааст. Ин боб хусусияти пайвандкунанда дошта, масъалаҳои умумии геополитикиро ба воқеияти сиёсии Тоҷикистон наздик менамояд.

Боби сеюми диссертатсия – *«Таҳкими мавқеи байналмилалӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон дар равандҳои геополитикии имрӯза»* ба арзёбии ҷойгоҳи кишвар дар муҳити минтақавӣ ҷаҳонӣ равона шудааст. Дар он таъсири тағйироти геополитикии муосир ба сиёсати хориҷии Тоҷикистон, аҳаммияти муносибатҳои кишвар бо шарикони байналмилалӣ ва зарурати ҳифзи манфиатҳои геополитикии ҷумҳурӣ баррасӣ гардидаанд. Муаллиф масъалаҳои пешбурди

сиёсати хориҷии бисёрсамта, тавсеаи ҳамкориҳои минтақавию байналмилалӣ ва мутобиқ намудани фаъолияти хориҷии давлатро ба воқеиятҳои низоми нави ҷаҳонӣ таҳлил кардааст. Боби мазкур натиҷаҳои қисматҳои қаблро дар сатҳи амалии сиёсати хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷамъбаст менамояд.

Дар хулосаи диссертатсия натиҷаҳои аз таҳлили назариявӣ ва омӯзиши равандҳои минтақавию байналмилалӣ бадастомада ба низом дароварда шудаанд. Муаллиф тағйирёбии мақоми геополитикии Ҷумҳурии Тоҷикистон, омилҳои муайянкунандаи мавқеи кишвар ва зарурати ҳифзи манфиатҳои онро ҷамъбаст намуда, барои таҳкими ҳамкориҳои минтақавӣ, идомаи сиёсати бисёрсамта, рушди имкониятҳои иқтисодию нақлиётӣ ва тақвияти амнияти миллӣ пешниҳодҳо манзур кардааст. Хулосаҳо аз муҳтавои бобҳо баромада, ба вазифаҳои гузошташуда ҷавоб медиҳанд. Дар маҷмӯъ, таркиби диссертатсия пайдарпайии таҳқиқ, ягонагии мазмун ва анҷомёфта будани кори илмиро таъмин намудааст.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия. Арзиши илмӣ таҳқиқот дар тавсеаи донишҳои назариявӣ оид ба таҳаввули низоми геополитикии ҷаҳон, ташаккули манфиатҳои геополитикии давлатҳо ва хусусиятҳои мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар равандҳои минтақавию байналмилалӣ ифода меёбад. Хулосаҳои муаллиф метавонанд барои таҳқиқоти минбаъдаи масъалаҳои геополитика, сиёсати хориҷӣ, амнияти миллӣ ва рушди минтақавӣ заминаи илмӣ фароҳам оваранд.

Аҳаммияти амалии кор бо имконияти истифодаи натиҷаҳо дар фаъолияти сохторҳои марбут ба сиёсати хориҷӣ, амнияти миллӣ ва ҳамкориҳои байналмилалӣ муайян мегардад. Пешниҳодҳо оид ба ҳифзи манфиатҳои геополитикӣ, рушди сиёсати бисёрсамта ва таҳкими ҳамкориҳои минтақавӣ метавонанд ҳангоми таҳияи санадҳои стратегӣ ва барномаҳои соҳавӣ истифода шаванд. Маводи диссертатсия барои таълими фанҳои геополитика, муносибатҳои байналмилалӣ, сиёсатшиносӣ ва амнияти миллӣ низ муфид мебошад.

Ҷанбаи иқтисодии натиҷаҳо бо рушди ҳамкориҳои энергетикӣ ва нақлиётӣ, ҷалби сармояву технология, истифодаи иқтидори гидроэнергетикӣ ва тавсеаи робитаҳои тичоратӣ алоқаманд аст. Татбиқи чунин пешниҳодҳо метавонад ба таҳкими имкониятҳои иқтисодии Тоҷикистон ва коҳиш додани таъсири омилҳои беруна мусоидат намояд.

Аҳаммияти иҷтимоии таҳқиқот дар мусоидат ба ҳифзи суботи сиёсӣ, амнияти ҷомеа ва ваҳдати миллӣ зоҳир мегардад. Тақвияти муқовимат ба таҳдидҳои фаромиллӣ, рушди дипломатияи мардумӣ ва муаррифии дастовардҳои таърихӣ фарҳангии Тоҷикистон метавонанд ба таҳкими худшиносии миллӣ ва эътибори байналмилалӣ кишвар мусоидат намоянд.

Наشري натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯйи мавзуи диссертатсия. Натиҷаҳои асосии диссертатсияи Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович дар 10 интишороти илмӣ, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 4 мақола дар маҷмуаи маводи конференсияҳои илмӣ, инъикос гардидаанд. Мавзӯ ва муҳтавои интишорот самтҳои асосии диссертатсия, натиҷаҳои илмӣ ва ҳулосаҳои муаллифро фаро мегиранд. Шумора ва сатҳи интишороти илмӣ довталаб ба талаботи бандҳои 34 ва 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 ва тағйири иловаҳои минбаъдаи он аз 26 июни соли 2023, №295 тасдиқ гардидааст, мувофиқ мебошанд. Аз ин рӯ, натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар сатҳи зарурӣ интишор ва дастраси ҷомеаи илмӣ гардонидани шудаанд.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Диссертатсия ва автореферати диссертатсияи Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович аз ҷиҳати сохтор, тартиби пешниҳоди қисматҳои асосӣ, сабки баёни илмӣ, ҷойгиркунии ҳулосаю тавсияҳо ва тарзи овардани рӯйхати сарчашмаҳо мувофиқи талаботи муқарраргардида таҳия шудаанд. Автореферат муҳтавои асосӣ, навгонии илмӣ, нуктаҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда ва натиҷаҳои диссертатсияро пайдарпай инъикос менамояд. Барасмиятдарории маводи пешниҳодшуда ба муқаррароти «Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия, автореферати диссертатсия ва дигар маводҳои илмӣ», ки бо фармоиши раиси Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 27 декабри соли 2024, №493 тасдиқ гардидааст, мутобиқат мекунад.

Эродҳо нисбат ба мазмуну муҳтавои диссертатсия. Дар баробари дастовардҳои назарраси илмӣ ва арзиши назариявӣ амалии таҳқиқот, дар диссертатсия баъзе камбудию норасоиҳо низ ба мушоҳида мерасанд:

1) Дар таҳқиқот сиёсати хориҷии бисёрсамтаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун воситаи ҳифзи манфиатҳои кишвар арзёбӣ гардидааст. Муайян намудани меъёрҳои самаранокии чунин сиёсат метавонист барои арзёбии натиҷаҳои он заминаи дақиқтари илмӣ фароҳам оварад;

2) Дар баррасии масъалаҳои геополитикии ҷаҳони муосир муаллиф ба осори муҳаққиқони классикӣ ва муосир таъя намудааст. Ҷудо намудани бахши муҳтасари ҷамъбасти оид ба саҳми олимони тоҷик дар рушди таҳқиқоти геополитикӣ метавонист хусусияти миллии заминаи назариявии корро равшантар намояд;

3) Дар таҳқиқот иштироки Ҷумҳурии Тоҷикистон дар созмонҳои минтақавӣ байналмилалӣ ҳамчун омили таҳкими мавқеи кишвар арзёбӣ гардидааст. Муқоисаи имкониятҳои ин созмонҳо дар татбиқи манфиатҳои

геополитикии Тоҷикистон метавонист таҳлили институтсионалии масъаларо мукамалтар намояд.

Хулосаи умумӣ. Баррасии мухтаво ва натиҷаҳои диссертатсияи Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович дар мавзӯи «Ҷумҳурии Тоҷикистон дар низоми геополитикии ҷаҳони муосир» нишон медиҳад, ки кори мазкур таҳқиқоти мукамал, мустақилона анҷомёфта ва дорои аҳаммияти илмӣ мебошад. Дар диссертатсия масъалаҳои назариявӣю методологии равандҳои геополитикӣ, тағйирёбии низоми муносибатҳои байналмилалӣ, ташаккули манфиатҳои геополитикӣ ва мавқеи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар равандҳои минтақавӣю ҷаҳонӣ мавриди таҳлили пайдарпай қарор гирифтаанд. Диссертатсия аз рӯйи мубрамияти мавзӯ, сатҳи коркарди илмӣю масъала, асосҳои натиҷаҳо, ҳаҷми интишороти илмӣ ва аҳаммияти назариявӣю амалӣ ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35-и «Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ», ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 (бо тағйири иловаҳо бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад. Бо назардошти натиҷаҳои таҳқиқот ва мутобиқати диссертатсия ба талаботи муқарраргардида, Саймаҳмадов Лутфулло Насридинович сазовори дарёфти дараҷаи илмӣю номзади илмҳои сиёсӣ мебошад.

Муқарризи расмӣ:

доктори илмҳои сиёсӣ, дотсент,
Ректори Донишгоҳи давлатии Хоруғ
ба номи М. Назаршоев

Комилбек Амид Ёрбек

13.08.2026

Имзои А.Ё. Комилбекро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо, коргузорӣ ва
корҳои махсуси ДДХ ба номи М. Назаршоев

Саидрахмонов Н.С.

14.08.2026

Суроға: 736000, Ҷумҳурии Тоҷикистон
Шаҳри Хоруғ, кӯчаи Ш.Шоҳтемур 109
Тел: (+992) 835222248
E-mail: info@khogu.tj